

У ЗОЛОТОНОШІ
НЕ ХОЧУТЬ
ВШАНУВАТИ
ВОЇНІВ АРМІЇ УНР

2

95-РІЧЧЯ КРУТ – У
ЕКСКЛЮЗИВНОМУ
ФОТОРЕПОРТАЖІ
«КОЗАЦЬКОГО КРАЮ»

4-5

РОЙОВИЙ
УПА
«БОКСЕР»

7

Козацькому роду нема переводу!

Козацький край

Ціна - 2 грн.

№2 (44)
31 січня 2013 р.

ЗА ВОЛЮ І ЗА КРАЩУ ДОЛЮ!

У ці дні 1648 року, підтриманий
Черкаським полком,
Богдан Хмельницький
захопив Микитинську Січ.
Так починалася велика
Визвольна війна...

1648

Олег ОСТРОВСЬКИЙ Бандера — прізвище, популярне... в Росії

Є російський політик, знаний і у нас в Україні, бо довго був у наших сусідів і міністром, і заступником глави Уряду – Анатолій Чубайс. Днями його брат, Ігор Чубайс, доктор філософії і декан факультету «Росієзнавства» Інституту соціальних наук, приголомшив усіх росіян промовою на радіо, під час якої захоплювався Степаном Бандерою. Зокрема, сказав наступне: «Відомий всім нам Ернесто Че Гевара насправді був у постійній переписці зі Степаном Бандерою, лідером українських націоналістів, української повстанської. Коли кубинські революціонери увійшли в Гавану, Че Гевара пропонував зробити українську мову другою державною мовою Куби. Він запросив Бандеру на Кубу. І саме тому в 59-му році наш агент убив Бандеру в Мюнхені...»

Ці слова викликали у мене щирю посмішку – як і кожен випадок, коли дорослі дядьки з чималими посадами вірять у відверті казки. Та краще вже хай вірять у такі, позитивні для іміджу України, аніж у зловіщі байки офіційної сусідської пропаганди. Деяко пізніше вияснилося, що солідний доктор наук просто «повівся» на «статтю» Інтернет-журналу молоді росіянки, яка приховує своє ім'я за ніком sandra_sheik. Не помітив іронії у словах вигаданої нею історії, навіть не задумався, навіщо Че запроваджував би українську як державну на іспаномовній Кубі...

Проте це – позитивний сигнал: російська молодь симпатизує українській визвольній боротьбі, підражнює цими симпатіями свою офіційну владу і збиває з пантелику науковців, які вже звикли, що все написане в Росії на тему історії, проходить ретельну чиновницьку цензуру.

Так само днями у російському Северодвінську, місті за 35 кілометрів від Архангельська, на березі Білого моря, розгорівся ще один скандал, пов'язаний з прізвищем Бандера. У Северодвінськ приїхав з концертом російський співак... Андрій Бандера. Справжнє ім'я співака – Едуард Ізмєстьєв, він етнічний росіянин, уродженець Пермського краю, колишній шахтар. Наче ж і пісні у нього ліричні, а не політичні, та «заслужений корабель Севмаша, народний депутат Росії 1990-93 годов Альберт Буторін» звернувся з гнівною заявою до редакції місцевої газети «Северний рабочий» зі словами: «Может, к гастролям уже готовятся Олег Гітлер ілі Ігорь Геббельс?!» Чому старенький Альберт Буторін так розхвилювався від прізвища Бандера, взятого за сценічний псевдонім, адже проти УПА він ніколи не воював, а був помічений тільки у відкритих симпатіях до ГКЧП і антиельцинського парламентського протистояння, коли Росія перебувала на грані громадянської війни, а російський парламент розстріляли з гармат російські ж танки? І взагалі, чому у росіян з прізвищем Бандера одна єдина асоціація: лідер ОУН? Гикавка на українофобів не нападає, коли чують прізвище актора Антоніо Бандераса або знаменитого конкістадора XVI століття, дослідника культури Імперії Інків Даміана де ла Бандери? А все ж тому, що «бандера» іспанською мовою означає «прапор». Символічно, чи не так?

«Северний рабочий» підтримав старого комуніста. Мовляв, «В Україні курить фіміам палачу нередко прямо заставляють приїждіше к власті націоналісти (чи не наплутали бува, чого сусідські писаки?!). Но кто принудил Ізмєстьєва заняться етим в Росії, сотні і тисячі уроженцев которой погибли в боях с Бандерой? (якщо трактувати дослівно – виходить, Степан Андрійович власними руками поклав ці полчища?!). Наостанок «Северний рабочий» виносить присуд Ізмєстьєву, який захотів стати Бандерою: «Кольонюктура, політическое недомисліє, безответственность перед историей страны». Можна було б підказати цим нащадкам кагебістського стилю «розслідувань» ще один вектор пошуку «злоумишленніков». Права на сценічний образ і репертуар Андрія Бандери належать генеральному продюсеру московської компанії «Союз продакшн» В'ячеславу Клименкову - явно ж прізвище його прадіда не Клименков, а Клименко було!..

А якщо серйозно, то особисто я вважаю, що все набагато простіше: сценічний псевдонім Бандера просто чудово спрацював у Северодвінську, який свого часу бачив десятки тисяч етапованих українських націоналістів. Минулий День Незалежності України я зустрічав у тих краях – на Соловках, і підтвердження цьому мав на кожному кроці.

Днями «наше» Міносвіти приголомшило тим, що прибрало Степана Бандеру зі шкільних тестів. На що очікували чиновники? На те, що хоча б Черкащина зрадіє тому, що замість Бандери вставили до тестів формального земляка, уродженця Черкащини більшовика П'ятакова, який запроваджував перші радянські гроші, що нічого не були варті і за це зневажливо прозвані у народі «п'ятаковками»?

До речі, недовчені вітчизняні історики мали б пам'ятати, що на частині тих радянських купюр була... свастика. Точно така, яка пізніше з'явилася на штандартах гітлерівського Рейху.

Не формальне земляцтво Бандери чи П'ятакова визначає значимість людини для краю, а її реальний внесок у досягнення того краю. Є ті, хто досягнення мріяє не кільцями ковбаси, а ковтками повітря Волі – і забувати про це може тільки максимально недолугий, кого історія нічого не навчила...

"Терористка", яка поцілила квашеною капустою у Жириновського, каже, що ЦЕ – "ЛОЯЛЬНІШЕ", АНІЖ ВАЛЯНКОМ АБО БАЛАЛАЙКОЮ...

28 січня 2013 року в Києві на прес-конференції в лідера російської партії "ЛДПР" (Ліберально-демократична партія Росії) Володимира Жириновського, активістка руху "КУПР" (Коаліція учасників помаранчевої революції) Тетяна Ліходєєва кинула в політика квашеною капустою.

Присутня на заході дівчина із вигуком «Українофоб!» жбурнула у Жириновського жменю цього запашного наїдку.

Після акції металниці капусти розповіла кореспонденту ЛІГАБізнесІнформ, що тепер побоюється помсти ФСБ, але про свій вчинок не шкодує.

- Навіщо ви це зробили?

- Показати Жириновському і його прибічникам, що ми не допустимо прийзду українофобів на територію нашої країни. Кидаючи капусту, я йому сказала, що ми його вважаємо персоною нон грата в Україні.

- Коли задумали акцію, і чому саме капуста?

- Ми лише ввечері напередодні прес-конференції дізнались про неї. Спонтанно зібралися і вирішили саме так зробити. Капусту вибрали як найбільш лояльний варіант з російських символів, у порівнянні з валянками, балалайками...

- Із залу вас вивела охорона, що було далі?

- Я по сходінках добігла до першого поверху, мене наздогнав один охоронець, ще двоє було на першому поверсі. Вони мені сказали, що краще по-доброму дати їм паспорт. В іншому випадку розберуться без міліції. Я подумала, що вони не просто так це говорять, і показала їм паспорт, вони переписали всі дані, щоб

передати до правоохоронних органів.

- Міліцію не викликали, протокол не складено?

- Ні, там взагалі не було представників міліції поруч.

- Тобто ви розбиралися тільки з охоронцями Жириновського?

- Ми точно знаємо, що це співробітники ФСБ. Коли мене попросили показати паспорт, я у відповідь попросила пред'явити посвідчення. Він показав, я не встигла прочитати, але можу впевнено сказати, що це був представник правоохоронних органів Росії.

- Не боїтеся?

- Якщо чесно, трохи побоююся. Навіть не з'являюся вдома. Але я більше за батьків переживаю, адже в паспорті вказано адресу.

www.liga.net

Дівчина випробувала на хоробрість московського гостя...

Унікальний музей історії хліборобства гине...

У Тальному Черкаської області незабаром припинить існування музей історії хліборобства, відомий у всій країні.

Велика кількість експонатів, у тому числі і унікальних пам'яток трипільської культури залишаться без господаря. На фінансування закладу в районній адміністрації немає грошей. Про це пише газета.ua.

Директор музею Вадим Мищик звільнився.

«У 2006 році нас виселили з приміщення палацу графів Шувалових, нібито, щоб дати можливість будівельникам почати реставрацію палацу в рамках програми "Золота підкова Черкащини", – розповідає Вадим Мищик. – Грошей на реставрацію постійно не вистачало. Палац розбомбили, а відновити не змогли. Так і кинули. Решту розікрали вандалі».

За словами Мищика, у нової влади грошей на музей і зовсім не було.

«Нам постійно обіцяли надати нове приміщення, зробити в ньому ремонт. 6 років годували обіцянками. У грудні

забрали останні 42 тисячі і направили їх на будинок престарілих. Районна рада прийняла новий бюджет. Дав гроші на 2-місячне існування музею, щоб люди розраховалися і стали на біржу. Єдиною згадкою про музей залишилася табличка на об'їзній дорозі за Тальне: "Трипільська культура. Museum", – зазначив Мищик.

Серед великої кількості трипільських експонатів у музеї зберігалися інші пам'ятки старовини: мідна козацька кварта XVI століття з двома ручками, речі часів Київської Русі, римська і грецька кераміка.

Цінні експонати хочуть забрати в столицю кївські археологи.

У Золотоноші відмовилися від пам'ятника воїнам УНР

На Черкащині знову відмовилися від спорудження пам'ятника воїнам Армії УНР. Цього разу пропозиція «Героїки» не знайшла підтримки серед депутатів Золотоніської міської ради.

15 лютого 1920 року кінний полк Чорних Запорозжців та кінні сотні ім. Петра Сагайдачного і Костя Гордієнка атакували два відділи ЧОН (рос.: «Части особого назначения», – частини, які

займалися ліквідацією антибільшовицьких виступів цивільного населення), що дислокувалися у місті Золотоноша. Найзапекліші бої розгорнулися на берегах річки Золотоношка та під мурами Свято-Успенського собору. За результатами бою українці мали втрати: чотирьох козаків убитими, трьох поранених та 9 поранених коней. Ворог зазнав до 100 чоловік втрат. Бій за місто Зо-

лотоношу став однією з найуспішніших наступальних операцій Армії УНР у Першому Зимовому поході (06.12.1919-06.05.1920).

На згадку про українську перемогу благодійна ініціатива «Героїка» вирішила побудувати пам'ятник. Всі витрати взяли на себе жертводавці, повідомляє сайт "Героїки". Депутатів міської ради просили лише про формальний дозвіл. Однак пропо-

зиція була відхилена ще на етапі розгляду постійними депутатськими комісіями, про що повідомив секретар Золотоніської міської ради пан Андрій Заєць. Представників «Героїки» навіть не запросили бути присутніми під час розгляду внесеного ними ж звернення.

www.geroika.org.ua

Михайло Гаврилко повертається зі справжнім тріумфом

У Києві відбувся творчий вечір Романа Ковалю з нагоди висунення його книги «Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею» на Шевченківську премію.

Подія сталася у Київському міському будинку вчених. Її атмосферу змалював народний депутат України Олесь Доній. «Давно не бачив такого аншлагу! — сказав він. — Уже о 18.10 нас не хотіли впускати у будівлю, бо зала була переповнена. Потрапивши нарешті в Будинок вчених, виявилось, що десятки людей не пускають ще і до зали (бо там не тільки всі місця були зайняті, а народ вже «стояв на головах»). Можете уявити, навіть Степана Хмару не хотіли впускати! Вечір пройшов у краших традиціях кінця вісімдесятих — в залі панувала атмосфера братерства, патріотизму і напівпідпільної фронди».

А починався вечір мирно — гітарист-віртуоз Гриць Лук'яненко виконав композицію «Думи мої, думи мої». В цей час Тарас Силенко рецитивав «Івана Підкову» Тараса Шевченка:

**Було колись — в Україні
Ревіли гармати;
Було колись — запорожці
Вміли панувати...**

У цей час малі козаки Костик і Ростислав Шевченки запалили свічки перед портретом Тараса Шевченка та перед погруддям Михайла Гаврилка, яке виконав черкаський скульптор Дмитро Бур'ян.

У вступному слові ведучий вечора, славний син Черкащини Василь Шкляр сказав: «Роман Коваль — фанат однієї теми чи, певніше сказати, однієї любові, однієї пристрасті, однієї вірності. Фанат-загорілець у найкращому розумінні цього слова. Від книжки до книжки — від знахідки до відкриття — ось уже понад десятиріччя він із винятковою наполегливістю оголює перед нами правду про українсько-російську війну 1917 — 1920-х років. Проліває світло на одну з найдраматичніших сторінок вітчизняної історії, яку прагматично-обачні дослідники досі якщо не перебрікують, то про всяк випадок оминають десятою дорогою. Я мав не одну нагоду спостерігати за Романом Ковалем у його польових дослідженнях під час подорожей холоднороськими стежками. Бачив, як він уперто шукає давно прогололих гайдамацьких слідів Цвітковського, Гризла, Босого, Голого, Темного... Від самих тільки цих імен струмує така енергія, що здатна когось запалити вогнем, а когось обсипати морозом. Та і їхні сліди не вичахли до решти навіть за довгі роки московських анафем. Роман Коваль їх знаходить постійно. Тепер він нам повернув Михайла Гаврилка».

Блискучим було слово доктора мистецтвознавця Дмитра Степовика. Професор показав іншим приклад лаконічності, яскравості та образності у висвітленні теми.

Заслужений журналіст України Емма Бабчук висловила переконання, що «Роман Коваль стає вістовим історії, зв'язківцем між поколіннями борців за волю України і нами, сьогоднішніми, та й прийдешніми також».

Промовляв і поет Тарас Федюк, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка, заступник голови Асоціації українських письменників, яка висунула твір Роман Ковалю на Шевченківську премію. Після його виступу Неля Франчук виконала пісню на слова Оксани Пахльовської «Я усміхнусь тобі» (музика Нелі Франчук). У пісні є слова, написані ніби про Михайла Гаврилка: «Ти з тих, котрі цінують спершу меч, а потім жінку... Таких, як він, чекають все життя».

Представляючи наступного промовця, Роман Коваль сказав: «У скульптора, художника, поета і воюка Михайла Гаврилка є проєкція в наш час — це скульптор, художник, поет і онук повстанця Михайло Горловий. А Михайло Горловий тепер віднайшов свою проєкцію в добі Визвольних змагань — Михайла Гаврилка»...

Промовляв і народний депутат України Олег Панькевич, завдяки якому книжка «Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею» є тепер у кожній бібліотеці

Львівської області. Він наголосив, що успіх книги про Гаврилка є свідченням того, як потрібна українцям сьогодні правда про героїчне минуле. «Якби 20 років тому українське суспільство знало цю правду, — сказав він, — то сьогодні б ми не мали проблеми з розумінням боротьби УПА. Адже УПА є наступником повстанців Наддніпрянської України».

Народний депутат України Олесь Доній наголосив на «подвижницькій місії Романа Ковалю, бо те, що він зробив для відродження історичної правди про повстанський рух Наддніпрянщини, в такому обсязі не зробив жоден з істориків».

Голова Національної спілки кобзарів України професор Володимир Єсіпок оголосив, що за багатолітню популяризацію кобзарського мистецтва

Яру, — продовжував письменник. — Сподіваюся, що цього року — завдяки йому і його товаришам — депутати всіх трьох опозиційних фракцій придуть 13 — 14 квітня на прощу до Холодного Яру — щоб набратися сил, чистоти й наснаги для боротьби.

Юрій Сиротюк сказав: «Книги Романа Ковалю, які вже давно стали народними, варті найвищих відзначень, передусім Шевченківської премії. Вони не тільки відновлюють історичну пам'ять, а кличуть до боротьби проти будь-якої несправедливості й неправди».

За багаторічну працю з повернення українцям звитяжної історії щиро подяку склав Романові Ковалю голова ОУН (м) Богдан Червак.

Настав час виступу й номінанта на Шевченківську премію. «Попри значний мистецький спадок і заслуги в боротьбі за волю України, — сказав він, — в диспозитивній «Енциклопедії українознавства» Михайлові Гаврилку приділено менше 50 слів. У часи СРСР на це ім'я було накладене табу. Ім'я видатного митця-воїна залишалося «широко невідоме» навіть впродовж років незалежності. Про нього не знали художники, скульптори, військові, історики, доктори наук, професори, академіки... Боротьбу за повернення цього славного імені я почав у лютому 2009 р. на презентації 11-го видання «Холодного Яру» Юрія Горліса-Горського в Літературному музеї в Києві. Говорив не про книжку, яку представляв, а про книгу, над якою тільки почав роботу. Того вечора близько сотні прихильників Холодного Яру вперше довідалися про полтавського козака Гаврилка. Вперше. Бо перед тим, як розповісти про нього, я запитав у присутніх, чи хтось знає, хто такий Михайло Гаврилко? Усі

промовчали. А в залі зібралися небуденні люди — письменники, історики, краєзнавці, журналісти, просвітяни, науковці. І ось тепер, якщо ви запитаете сьогодні вас, хто такий Гаврилко, підніметься море рук. Це і є моє внеском, і моєю радістю».

Під час вечора кобзар Тарас Силенко виконав пісню «Мій друже Ковалю» (сл. Миколи Матоли), а лідер гурту «Тінь Сонця» Сергій Василюк проспівав «Пісню про отамана Зеленого». Публіка бурхливо вітала співаків!

Роман Коваль звернув увагу, що серед тих, хто слухав «Пісню про отамана Зеленого» була й правнучка отамана Зеленого Ольга Булавин: «Ви уявляєте, з яким почуттям вона вбирала в себе ці слова і які почуття її опанували під час Вашої овації?!».

Наприкінці Роман Коваль подякував родині митця, насамперед його онукові професорові Орестові Абрагамовичу, який доклав величезних зусиль, щоб вийшла книжка і фільму про Михайла Гаврилка «Стеком і шаблею». Його прем'єрою й завершився творчий вечір.

Публіка влаштувала овацію знімальній групі — Володимирові Бондаренку, Валерію Тетерятнику, Володимирові Пашценку, Василю Портяку та Романові Ковалю.

Наступна прем'єра фільму відбулася 30 січня в ресторані «Руський клуб Культ Ра» у Києві. У подальшому творчі вечори Романа Ковалю з презентацією книги і фільму про Михайла Гаврилка пройдуть у інших містах України, зокрема 2 лютого у Рівненському обласному музично-драматичному театрі, 5 лютого — у Львівській опері. Михайло Гаврилка більшовики живцем спалили у топці паровоза. Не знали, що тим самим лише «розкоцегарять» потяг українців, які прагнуть Волі!

Василь Шкляр здобув Шевченківську премію з романом «Чорний Ворон» - про героїв Холодного Яру. Тепер він став ведучим творчих вечорів свого побратима по перу, Романа Ковалю, президента Історичного клубу «Холодний Яр»...

Романа Ковалю прийнято до спілки і вручив йому членський квиток.

З батьківщини Михайла Гаврилка, з Рунівщини, приїхав її сільський голова Володимир Сухаренко. Як тільки вийшла книжка про Михайла Гаврилка, він прибув до Києва, купив 30 примірників, — щоб земляки знали! Володимир Сухаренко на Козацьких Хуторах в пам'ять про видатного земляка поставив меморіальну дошку, створив у сільському музеї куточок Михайла Гаврилка. 5 вересня в с. Рунівщині Полтавського району з нагоди 130-річчя видатного митця провів урочисті збори. Вся школа була! Цього ж дня в центрі села школярі заклали парк Михайла Гаврилка загальною площею понад гектар — з молодих дубків!

Публіка щиро вітала представника Полтавщини.

А Роман Коваль уже представляв наступного промовця: «У полтавських презентаціях книжки про Гаврилка, які влітку минулого року організувала Людмила Кучеренко, брав участь сільський голова Ковалівки Юрій Бублик. Уже восени на виборах до Верховної Ради він переміг у мажоритарному окрузі всіх своїх опонентів — у тому числі й духовних нащадків Петра І. Це прекрасний приклад для сільських голів, у тому числі й для Володимира Сухаренка».

Юрій Бублик признався, що народився за три кілометри від Козацьких Хуторів, але нічого не знав про Михайла Гаврилка і тільки завдяки книзі Романа Ковалю довідався земляком якого видатного чоловіка він є!

Представляючи народного депутата України, заступника голови ВО «Свобода» Юрка Сиротюка, Роман Коваль висловив думку, що депутати від ВО «Свобода» такі войовничі на сесії Верховної Ради, мабуть, через те, що начиталися спогадів Юрія Горліса-Горського «Холодний Яр». «Було б добре, щоб вони запропонували прочитати їх депутатам фракцій «Удар» та «Батьківщина»... Уже понад 10 літ Юрко Сиротюк бере участь у вшануваннях Героїв Холодного

НА СТАНЦІІ КРУТИ ЗНОВ

у 95-у річницю битви під Крутами тут побували

29 січня вся Україна вшанувала пам'ять Героїв Крут. У багатьох містах і селах цього дня пройшли масштабні мітинги та смолоскипові марші на честь тих, хто рівно 95 років тому, холодної зими 1918 року став на захист рідного Києва – проти військ Муравйова, у якого солдатів і матросні було дійсно як мурашні, порівняно з українськими підрозділами...

Цього дня на станцію Крути вирушила делегація «Вільного козацтва Холодного Яру» та редакції газети «Козацький край». Почули чудові промови, побачили безліч чудових людей-патріотів, здивувалися рекордній кількості міліції... Для наших читачів, які хотіли б побувати на станції Крути, у цьому священному для українців місці, але поки що не мали такої змоги – сьогоднішній фоторепортаж Олега ОСТРОВСЬКОГО.

У МАЙОРІЛИ ЗНАМЕНА...

журналісти «Козацького краю»

РОЙОВИЙ УПА «БОКСЕР»

Осип «Боксер» Хома моряком 48 разів перетнув Атлантику, у боксі став чемпіоном, а в УПА – хорошим кулеметником і командиром...

В Українській повстанській армії воювало чимало стрільців, біографії яких достойні сценарію голлівудських блокбастерів. Саме звичайні повстанці були творцями бойової слави УПА. Їхнє героїство, харизматичність та часто непересічність спонукають нас задумуватися над минулим, а часто й дивуватися. Одним із таких був повстанець Осип Хома – «Боксер».

Він народився у Відні в 1917 р., потім родина переїхала до Станіслава (тепер – Івано-Франківськ). Осип змалку мав схильність до пригод та пізнання світу: «Я завжди мріяв про широкий світ, – згадував він, – Бистриця – річка рвучка, але не широка, і мені не раз бажалося прямо втекти у світ і піти на «широку дорогу». Впертий і непосидючий Осип зрештою так і зробив.

Окрім подорожей, його надзвичайно захоплював бокс. Великого зросту та сили, він у численних дворових боксерських боях постійно перемагав. Скоро йому стало зрозуміло, що ні в Станіславі, ані якомусь іншому місті немає достойних суперників.

Батьки не поділяли захоплення хлопця і тому він відважився на кардинальний вчинок: 1932 року втік з дому та у п'ятнадцятирічному віці опинився у польському портовому місті Гдиня.

Тут він отримав набагато ширші можливості: на рингу переміг багатьох суперників, аж поки з часом не зустрівся у поєдинку із двічі чемпіоном Польщі у всіх вагових категоріях Пілатом.

Поєдинок із чемпіоном Осипу Хомі відкривав, здавалось, дорогу у професійний спорт – після переможного бою він став членом польської боксерської збірної, у

складі якої виступав успішно проти тодішніх чемпіонів Європи – німців.

В одному з поєдинків на ринг проти українця вийшов олімпійський чемпіон 1937 року німець Герберт Рунге. Один з найкращих боксерів Третього рейху, Рунге програв бій Осипу. Віднині вже Хома став одним із кращих боксерів Європи.

На жаль, у збірній Осип боксував не довго – його призвали на службу у військово-морський флот Польщі, звідки він згодом перевівся у торговий флот.

Хома не бачив вже можливості реалізувати себе у боксі в Європі, тому, очевидно, вирішив повернутися до рідного дитинства – пізнати світ.

На торговому судні Осип 48 разів перетинав Атлантику, побував у Індії, Північній і Південній Америках, на острові Шпіцберген, в багатьох тропічних країнах. Зважаючи на рівень розвитку тогочасної техніки, слід зауважити, що ходіння через холодну, штормову Атлантику було заняттям не для слабодухих.

За час праці у торговому флоті Хома 24 рази відвідав Нью-Йорк, довготривалі заходи у порт якого використовував для улюбленого хобі – боксу. Ці бої, звичайно, були аматорськими, але для портового боксера давали шанс стати професіоналом.

Невдовзі у Брукліні українець вперше вийшов на ринг як професійний боксер і... відправив у нокаут відомого тоді американського боксера чеха Гавлічка.

Після цього бою на Осипа Хому звернули увагу нью-йоркські боксерські промоутери: він підписав контракт із

Бійці провідника «Боксера» дивилися на нього знизу вгору не тільки тому, що він був їхнім чотарем-начальником... (Фото зроблене 1946 року в лісах на Лемківщині)

власником промоутерської компанії «Стенлі Гімнезіум» Гудменом.

Українського боксера взявся тренувати колишній чемпіон світу Бенні Леонард, легенда-легковаговик, який за свою кар'єру провів понад 200 боїв і тільки чотири рази програвав поєдинки.

Але в серпні 1939 року Осип Хома мусив іще раз повернутися до Польщі, щоб виконати до кінця умови контракту із компанією тор-

гового флоту.

Ця поїздка вже вкотре змінила долю Осипа: у Гдині 1 вересня 1939 р. його застає німецько-польська війна, а відтак мобілізація.

У складі гарнізону міста Гдині Осип Хома бере участь у запеклих боях із німцями

Осип Хома був одним з найкращих боксерів довоєнної Європи (мав тоді псевдо «Віллі») і одним з найзнаменитіших кулеметників повоєнного Закерзоння (на псевдо «Боксер»)...

за порт. Тут він потрапив до полону, а далі до німецького концтабору для військовополонених. З часом йому вдалося звільнитися, оскільки німці дізналися, що полонили відомого боксера. Відтак Хома проживав у окупованій Польщі без роботи, і, тим паче, боксу.

Усвідомлюючи, що під час світової війни його народ бореться за свободу для України, Осип встановлює контакти з ОУН, для якої на початках виконує кур'єрські завдання.

Початок німецько-радянської війни 1941 року застав хлопця у Львові, а коли у 1943 році розпочався набір у дивізію «Галичина», він приймає рішення йти до війська.

Молодого добровольця призначають в артилерійський полк, разом із яким у червні 1944 року він потрапляє в оточення під Бродами і з неймовірними зусиллями виривається звідти. Але в околицях Львова під Брюховичами потрапляє вже в радянський полон, звідки – у концтабір військовополонених за Урал.

В 1945 році Осип Хома добився репатріації до Польщі як підданий цієї держави. Відтак зі Східної Пруссії він переїжджає на Лемківщину, де воювала УПА.

На Закерзонні (земля за лінією Керзона – українських етнічних територіях на сході шойно створеної Польської Народної республіки) Осип швидко

налагодив контакти із українським визвольним рухом. Приєднався у 1946 р. до сотні «Ударники» Степана Стебельського – «Хріна» (це саме та сотня, в бою з якою в березні 1947 року погіб разом з частиною своєї особистої охорони заступник

німців землі) поручник не перейшов із сотнею на територію УРСР, а залишився на Лемківщині в тереновій сітці ОУН, а восени 1947 р. із рейдовою повстанською групою перейшов у американську зону окупації Німеччини.

Тут, у таборі переміщених осіб в Міттенвальді, Осип Хома востаннє повернувся до боксу: тренував українську табірну збірну, брав участь у національних змаганнях на першість народів ДР (displaced persons – «переміщених осіб») у Вюрцбурзі в 1948 р.

Саме в цих таборах доля ще раз звела його із колишнім промоутером, а тепер уже майором

міністра оборони Польщі Кароль Сверчевський (ред.).

У відділі, як людина із бойовим досвідом та військовим вишколом, Осип Хома отримав під своє командування повстанський рій та обрав собі псевдо «Боксер». Згодом він став бундучним сотні в старшинському ранзі поручника.

Численні бої та сутички показали Осипа як вправного артилериста і кулеметника. А в хвилини затишшя колишній моряк і боксер розповідав повстанцям про свої подорожі, або веселив різними трюками.

Демонструючи свою силу, однією рукою за кінець ствола відривав кулемет від землі, а це понад 10 кг, та підносив його над головою. Повстанці дивувалися його силі і жартували та сміялися зі своїх друзів, які намагалися зробити те саме з кулеметом, що й «Боксер».

Повстанський побут Осип Хома переносив важко. Завжди голодний, часто босий (мав 45 розмір взуття, яке складно було дістати у підпільному побуті), з трудом витримував довгі марші (від тривалої ходьби і при вазі понад 120 кг йому сильно боліли ноги) він не падав духом та завжди підтримував друзів по зброї. У його присутності дівчата-кур'єри відчували себе у більшій безпеці, як зазвичай.

Після акції «Вісла» (здійсненого в 1947 році комуністичним урядом Польщі примусового переселення українців із Закерзоння на захід країни, на отримані від

американської армії Гербертом. Обое розуміли, що повернення на ринг для Хоми як професійного боксера не буде: десять років поневірянь, підірване здоров'я та вік не залишили жодних надій.

У 1951 р. Осип Хома із родиною перебрався у США, одружився, у нього народилася донька Тамара. Якось зустрівшись зі своїм другом Олегом Лисяком, Осип сказав: «Знаєш, я переїхав так багато світу. Бачив Полярну зорю і Південний Хрест, знаю, як то там «за Уралом сонце сходить» і як виглядають тропічні джунглі, а все-таки, хоч непогано нам і тут, в Америці, я не можу забути цієї малої рвучкої Бистриці. Колись мене тягнуло від неї у світ, а тепер я дав би півсвіту за те, щоб побачити Бистрицю ще раз».

Закінчилося життя Осипа Хоми трагічно: 30 квітня 1958 р. на сорок першому році життя він помер у шпиталі, не перенісши операції.

Руслан ЗАБІЛИЙ,
директор Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» (Львів)

ЗА ВОЛЮ І ЗА КРАЩУ ДОЛЮ!

У ці дні 1648 року, підтриманий Черкаським полком, Богдан Хмельницький захопив Микитинську Січ. Так починалася велика Визвольна війна...

В останні дні 1647 року на Микитинську Січ Запорожжя, рятуючись від переслідувань польської шляхти, із загоном своїх прихильників прибув чигиринський сотник Богдан Хмельницький. У січні та в перші дні лютого місяця наступного, 1648 року тут розгорнулися події, які стали першим етапом масштабної Визвольної війни, найпотужнішої у Європі XVIII століття.

Як повідомляє козацький літописець, доленосний гість з Чигирини «спершу подався на острів Бучки, а потім втік на Микитин Ріг, де знайшов там чоловік триста козаків, розповів їм про себе, про все те, що ляхи з козаками задумали зробити, про наругу, яку вони чинять не лише над козацтвом, а й над господніми храмами».

Ймовірно, в цей час Хмельницький виклав довіреним особам з числа запорожської старшини свій таємний намір щодо боротьби з поляками і заручився підтримкою Черкаського полку реєстрових козаків, який ніс службу на Січі. А потім козакам було оголошено про рішення послати до короля і сенату делегацію, яка буде клопотати про права і вольности

Війська Запорозького.

Приславши пильність поляків на Запорожжі, Богдан Хмельницький на чолі сформованого ним повстанського загону наніс по них раптовий удар.

У своєму листі невстановленому адресату подільський суддя М'яковський 18 лютого 1648 року повідомляв: «4-го числа цього місяця зрадник Хмельницький напав на Січ, де ніс сторожову службу Черкаський полк згідно зі своєю домовленістю і наказом Речі Посполитої. Хмельницький захопив весь провіант, забрав усі човни». Літопис Граб'янки підтверджує: «Спершу усіх жовнірів польських та німців-найманців (що залогою на Запорожжі стояли) винищив».

Поляки не могли змиритися з втратою найголовнішого форпосту за порогами Дніпра і направили проти повстанців Микитинської Січі реєстрових козаків черкаського полковника Вадовського та чигиринського полковника Кричевського. Хмельницький захопив їхній кінний роз'їзд, а потім ударив по табору каральної експедиції і розгромив його. Прислані поляками полковники з рештками війська відступили.

Здобуття Микитинської Січі і звільнення Запорожжя від поляків були першими

перемогами Богдана Хмельницького, що мали стратегічне значення. Таким чином, на початку 1648 року почалася національно-визвольна війна українського народу.

ву IV, повсталі «бажають абсолютного панування в Україні, укладати договори з іноземними і зарубіжними володарями і робити все, що лише забагнеться їх волі та бажанню». Таким чином,

22 квітня 1648 р. Б. Хмельницький на чолі армії з 28 000 козаків та кримських татар вирушив Микитиним шляхом назустріч полякам, щоб дати їм бій. 29 квітня 1648 р. на Жовтих Водах почалися затяжні кровопролитні бої українсько-татарського війська з поляками. Саме в ці дні в районі Микитинської Січі відбулася подія, що змінила перебіг Жовтоводської битви.

До Микитинської Січі підійшла і розташувалася у Кам'яному Затоні польська флотилія. Під впливом агітації представників Б. Хмельницького реєстрові козаки, які були на кораблях, підняли повстання і перебили німецьку піхоту і польських драгунів на чолі з Барабашом та Караїмовичем. Чотири повсталі козацькі полки направилися до Жовтих Вод. В ніч з 15 на 16 травня 1648 р. поляки зазнали поразки від об'єднаних сил запорожців, реєстровців і татар.

25-26 травня 1648 р. головні сили польської армії в Україні під командуванням М. Потоцького були розгромлені українсько-татарським військом під Корсунем. Про ці події Богдан Хмельницький повідомив у Микитинську Січ, звідки починав похід проти польського панування в Україні. На знак вдячності її козакам за допомогу він надіслав чотири хоругви, два бунчуки, дві булави, три пари котлів, шість гармат, гроші на пиво і на церкву Божу Січову...

Ми пам'ятаємо славіні битви й походи Визвольної війни. А ось Микитинська Січ, звідки ця війна розпочалася, проіснувала недовго. Вже 1652 року запорожці перенесли Січ на річку Чортотлик. Розповідають, що менш ніж через дві сотні років, коли Україну вже майже вщент роздушило московське ярмо, старий Дніпро раптом заревів весняною повінню, прорив широченні ривчакі і відчахнувши берег, де стояла колишній Микитинська Січ, поніс його на середину течії, крутнув і розчинив у глибинах.

Втім, легенда новітніх часів стверджує, що й досі збереглося місце, де 1648 року стояв Богдан Хмельницький, коли козаки обирали його гетьманом...

За матеріалами досліджень Мирослава ЖУКОВСЬКОГО, малюнки Сергія ОВЧАРЕНКА

Повсталі козаки обрали Богдана Хмельницького гетьманом. Після цього він направив своїх представників до польського короля з поясненнями причини виступу. Одночасно таємно розіслав посланців у міста і села з універсалами, в яких закликав піднятися на боротьбу з поляками, щоб «... одним ударом козаки і селяни вдарили. Мені здається, що се більш чесно, ліпше і безпечніше, коли будуть мати щоденно перед очима ворогів, будуть бачити, як здобуваються і самим пострахом займаються міста - аж тоді знелюблять війну, вернуть волю козакам, аби мати спокій... Щодо мене, то не буду жалувати ні життя, ні сили, готовий на всякі небезпечності, усе віддам, аби лише для загальної свободи і спокою. І душа моя не потішиться скоріше, доки не добуду сього плоду, що я в найвищим бажанні собі поклав».

Наприкінці лютого 1648 р. на Запорожжі вже нараховувалося близько 5 000 повстанців. Як повідомляв польський коронний Гетьман М. Потоцький королю Владисла-

ву на початку Визвольної війни, Хмельницький проголосив про здобуття максимальної повноти козацьких прав в Україні.

Важливими для Богдана Хмельницького стали поїздки у Крим та укладення воєнного союзу з кримським ханом Іслам-Гіреєм, який направили йому на допомогу перекопську орду на чолі з Тугай-беєм.

Повернувшись на Січ у супроводі татарського війська, Б. Хмельницький зустрівся з кошовою старшиною і повідомив про союз з Кримом. Наступного дня залпами гармат старшина скликала тисячі козаків на нараду: «Все Запорозьке військо одностайно і одногосно назвало Хмельницького своїм гетьманом і 19 квітня постановило, і обіцялося стояти за нього у війні з поляками, навіть якщо треба буде головами накласти...».

Обговоривши на старшинській раді план майбутньої кампанії, Хмельницький оголосив про збір 8 000 добровольців для походу, а іншим було запропоновано залишатися на місці і бути готовими до наказу гетьмана і кошового виступити на новий військовий збір.

У цей час польське командування в Україні видало наказ частині своїх військ: «жеби йшли просто на Запорожжя до Січі зносити Хмельницького або осадити його...».

Церковний календар

15 лютого —
СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ

Історія свята

15 лютого християни відзначають Православне Стрітення Господнє. В цей день втілене Слово Боже з'явилося на землю, і це чудове явище побачило кілька людей. Одним з них виявився старець Симеон. Йому було обіцяне життя до того часу, поки він не побачить на власні очі Христа Господнього. Саме Симеон передрік народження Сина Господнього Марією. Однак старець хотів знищити своє пророцтво, оскільки не міг зрозуміти, як непорочна дівчиця народить дитину. Тоді до нього з'явився Ангел і сказав, що треба вірити, і тоді Симеон побачить Сина Божого. Коли Спасителя принесли в храм після сорока днів життя, Симеон побачив Дитятко, і після цього Господь забрав його до себе.

Свято Православного Стрітення Господнього вчить нас тому, що Бог завжди вірний своїм словам. Він пообіцяв Адаму і Єві надіслати рятівника для їх роду, так і сталося.

Також Православне Стрітення Господнє — це свято, яке закликає всіх жадати правди і справедливості, оскільки саме для цього приходять люди в цей світ.

Народні традиції

У народному побуті Стрітення (Стрічення) здавна сприймається, як зустріч зими з весною. Казали, що «в цей день зима весну зустрічає, заморозити її хоче, та сама лиходійка від свого хотіння тільки потіє».

Селяни спостерігали цього дня чимало хліборобських прикмет:

- ясна і тиха погода віщує добрий урожай і роїння бджіл;
- вітер — погана ознака;
- відлига — чекай пізньої весни;
- як на Стрітення півень нап'ється води з калюжі, то жди ще стужі (як нап'ється півень води, то набереться господар бід).

У церквах цього дня святять воду і свічки. Такі свічки називають «громичними», бо їх ставили перед образами під час грози, щоби захистити людей і худобу від блискавки.

Коли приходять із церкви в день Стрітення, запалюють «громичну» свічку — «щоби весняна повінь не пошкодила посіви і щоби мороз дерева не побив». Від «громичної» свічки і саме свято Стрітення називалось колись ще й «Громиця».

Освячену цього дня у церкві воду використовували проти «пристріту». Нею кропили тварин і людей у найвідповідальніші моменти життя.

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

1 – 14 лютого

1 лютого 1843 р. народився композитор Михайло ВЕРБИЦЬКИЙ, автор музики Гімну "Ще не вмерла Україна".

1 лютого 1897 р. у Лохвиці на Полтавщині народився Антін КУЩИНСЬКИЙ (на фото), сотник Вільного козацтва, командант Гуцульського коша Карпатської Січі, редактор журналу "Українське козацтво".

2 лютого 1986 р. загинула Олена АНТОНІВ, учасниця руху Опору в 1960 – 1980-х рр., лікар.

3 лютого 1929 р. було створено Організацію Українських Націоналістів (ОУН).

3 лютого 1953 р. народився кобзар Микола БУДНИК.

4 лютого 1885 р. народився Степан БАЛЕЙ, український і польський психолог.

4 лютого 1972 р. помер Микола ЧЕБОТАРІВ, член Українського військового генерального комітету; полковник Армії УНР.

5 лютого 1585 р. у Львові засновано православне Успенське ставропігійське братство.

5 лютого 1985 р. помер кубанський бандурист Іван ГАВРИШ.

5 лютого 2000 р. не стало поета Анатолія ЛУПИНОСА, одного з ініціаторів створення «Зеленого Світу», українського «Меморіалу», Народного Руху України.

6 лютого 1704 р. Правобережний гетьман САМУСЬ передає гетьманські клейноди Іванові МАЗЕПІ (на портреті), возз'єднуючи тим самим Україну.

7 лютого 1483 р. відомий український вчений Юрій Дрогобич видав у Римі книгу «Прогностична оцінка поточного 1483 року» (Iudicium pronosticon Anni M.cccc. lxxxiii), яка є першою відомою друкованою книгою українського автора.

7 лютого 1933 р. помер актор і режисер Микола САДОВСЬКИЙ.

8 лютого 1872 р. народився Федір КОЛОДІЙ, отаман (генерал) Армії УНР.

8 лютого 1894 р. народився Аркадій ВАЛІЙСЬКИЙ, генерал-хорунжий Армії УНР.

8 лютого 1960 р. помер Кость СМОВСЬКИЙ, командир 1-ї бригади Окремої кінної дивізії, генерал-хорунжий Армії УНР.

9 лютого 1648 р. Богдана ХМЕЛЬНИЦЬКОГО обрано гетьманом України.

9 лютого 1884 р. народився Матвій ГРИГОРЬЄВ, Головний отаман Херсонщини і Таврії.

9 лютого 1918 р. підписано Берестейську мирову угоду, згідно з якою Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина та Болгарія визнали Україну самостійною державою.

9 лютого 1923 р. під час повстання в Лук'янівській в'язниці м. Києва загинули холодноряські отамани Ларіон ЗАВГОРОДНІЙ, Юрій ДРОБОТКОВСЬКИЙ, Мефодій ГОЛИК-ЗАЛІЗНЯК, Денис ГУПАЛО, Кость ЗДОБУДЬ-ВОЛЯ, та інші діячі Визвольного руху (всього 38 осіб).

10 лютого 1898 р. народився Кость ПЕСТУШКО (СТЕПОВИЙ-БЛАКИТНИЙ), отаман Степової дивізії.

10 лютого 1907 р. народився Василь РЕМЕСЛО, український селекціонер пшениці, академік.

11 лютого 1670 р. народився Самійло ВЕЛИЧКО, український козацький літописець.

11 лютого 1900 р. народився Олексій СОКОЛОВСЬКИЙ, повстанський отаман.

11 лютого 1969 р. помер генерал-полковник Армії УНР Андрій ВОВК; уродженець Черкащини, військовий міністр уряду УНР в екзилі, редактор журналу "Табір", голова Українського військово-історичного товариства.

11 лютого 2003 р. трагічно загинув народний депутат України Анатолій ЄРМАК.

12 лютого 1924 р. поляки закатували Ольгу БЕСАРАБ, члена УВО.

12 лютого 1945 р. загинув полковник Дмитро КЛЯЧКІВСЬКИЙ (Клим САВУР), командир УПА-Північ.

13 лютого 1849 р. народився Федір ЩЕРБИНА, історик і статистик Кубані.

13 лютого 1849 р. народився гетьманіч Данило СКОРОПАДСЬКИЙ, український політик і громадський діяч.

14 лютого 1897 р. помер один із корифеїв української літератури - Пантелеймон КУЛІШ, автор «Чорної ради».

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПР від 18.01.2012 р.

Козацький край

Головний редактор —
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор — Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску — Петро ДОБРО
Голова редакційної ради —
Володимир МУЛЯВА
Засновник — Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ — 89155

Адреса редакції:
вул. Ільїна, 330, к.4, м.Черкаси, 18005, тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua

Газета віддрукована в ПП "Видавництво Республіка",
м. Черкаси, вул. Вербовацького, 1а. Тираж — 10 000 екз.
Замовлення № _____